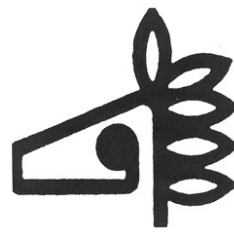

V.U. Stefaan Van der Auwera, Waversebaan 66, 3001 Heverlee
Afgiftekantoor 3000 Leuven 1 — P4A9093

Driemaandelijkse

België—Belgique
P.B.
3000 LEUVEN 1
2/2384

Tijdingen

jaargang 45 nr 1

januari – maart 2014

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw
Regionale milieu- en natuurvereniging

Waversebaan 66, 3001 Heverlee

Colofon

De Tijdingen is het driemaandelijks Tijdschrift van de regionale natuurbehoudsvereniging Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud' vzw. De Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vechten sinds 1969 voor het landschap en de natuur in het Dijleland. Daartoe heeft ze werking ontplooid over vele domeinen: natuureducatie (bosklassen, educatieve tentoonstellingen), natuurgidsen- opleiding, wandelingen, beleidswerking, natuurbeheer, enz. Van deze activiteiten vind je of in dit tijdschrift of op onze website een weerslag. Tintelen je vingers om mee te helpen, neem dan gerust met ons infocentrum contact op!

vhm.infocentrum@skynet.be

016/ 23 05 58

Waversebaan 66

3001 Heverlee

www.vhm.be

De redactie

Stefaan Van der Auwera (layout),
Jo Symons, Bertje Raeymaekers.

U heeft foto's of een verslag van een activiteit? Stuur maar op!

Foto's voorkaft: *Eric Malfait*,
SVDA.

Druk: Vanderpoorten, Kessel-Lo
1200 ex.

Lidgelden & steun

Lid worden kan je voor 15 euro (hoe? Zie kader hiernaast). Hiervoor krijg je 4 x per jaar een tijdschrift, op het einde van het jaar een verzorgd Jaarbulletin met diepgravende artikels rond een bepaald thema en gratis toegang tot alle activiteiten.

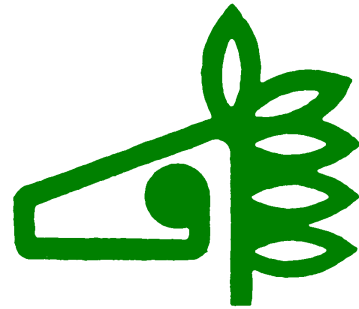
Onze initiatieven, ondermeer de aankoop van natuurgebieden in het Dijleland, kan u ondersteunen door op rekeningnr.

IBAN: BE92 2300 0285 2123 BIC: GEBABEBB een gift te storten. Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar (U ontvangt een attest).

Inhoud januari—maart 2014

Wensen	1		
Doode Bemde Nieuws	2		
Hulp gevraagd! Cursus natuurinzicht	5		
Miradalwandelingen	6	Zoek het verschil	13
Hoge Venenwandeling	7	Ronde van Bertem verslag	14
Fotocollage 'Samen Leven'	8	VHM-project 'Biodiversiteitstoets'	16
		De mispel	18
Speurneuzen: IJsvogel	9	Lidgeld 2014	19
		Fotocollage Doode Bemde	21

U vindt achteraan de affiche voor de Doode Bemde kaas- en spaghetti avond!

Neem eens een kijkje op de webstek!

In het midden van deze Tijdingen vindt U de uitneembare activiteiten agenda

Waarom lid worden?

- U steunt de natuurontwikkeling in uw streek
- U krijgt elk jaar een interessant en mooi verzorgd thematisch jaarboek
- U blijft op de hoogte van de vele leuke, spannende en/of leerzame activiteiten

infocentrum

Tel/fax: 016 23 05 58

De Dijlevallei waarderen = lid worden

Stort 15 € op rekening 431-0525001-07 VHM vzw

IBAN : BE74 4310 5250 0107

BIC : KREDBEBB

OF NOG BETER: **Domiciliëring →**

Geef dit in via je internetbankieren met:

- als referentienummer je lidnummer (dit is het nummer (bv. 999999/9) op de adressticker van je Tijdingen)

- en het schuldeisernummer van

VHM= 00410963957

Of stap even je bankkantoor binnen met deze 2 nummers!

Je krijgt dan steeds en stipt alle Tijdingen en ons gratis Jaarboek in je bus.

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw

Waversebaan 66

3001 Heverlee

Email: vhm.infocentrum@skynet.be

Webstek: www.vhm.be

Op stap met de Vrienden geweest?

Waarom niet eens een klein verslagje en wat foto's maken voor Tijdingen! Stuur maar op naar vhm.infocentrum@skynet.be

Vrienden en wensen.

Vrede en mensen.
Groen en kleuren.
Milieu en klimaat.
Wereld en regio.
Water en Dijle en zeeën en oceanen.
Zon en schaduw.
Planten, dieren en mensen.
Eten, drinken, zuurstof en zon.
Vlakbij en veraf.
Derde en vierde wereld.
Werken, genieten, leven.
Engagement.
Sociaal leven. Samen leven.
Mieren – bijen – vleermuizen – zwaluwen.
Educatie. Natuurgidsen.
Ruimtelijke ordening. Biodiversiteitstoets.
Energie.
Vervuiling en schoonmaak.
Composteren en recycleren.
Vrienden kennen elkaar,
doen iets voor elkaar.
werken en genieten samen.

Uitnodigingen en wensen.

De Doode Bemde: werkdagen en wandelingen.
Kaas en spaghetti. Fondsen verzamelen voor terreinaankopen. Leuven klimaatneutraal 2030. Groene buurt. Groen in de stad. Jeugd-natuurwerk. Op bosklas in de omgeving. Week van het bos in eigen buurt. Zomerkamp. Wereldfeest. Boskuis. Big Jump. Miradal. Vierseizoenenexcursies met natuurgidsen. Vergaderen. Werken aan een meer leefbare wereld.

Vrienden en wensen.

Ziet u mogelijkheden?
Krijgt u kansen?
Komt u meedoen?
Blijft u actief en trouw?
Vecht u tegen onrecht en onrechtvaardigheid?
Beschermt u leefmilieu en natuur?
Zorgt u mee voor de toekomst?
Welkom!
Tot binnenkort!
JO SYMONS voorzitter

2014

HET Doode Bemde NIEUWS

Werken aan de kasteelvijver

In de vorige tijdingen kon je lezen dat we via een erfpachtovereenkomst de vijver en de voormalige boomgaard van het kasteel van Neerijse in beheer genomen hebben. We hebben ondertussen de vijver droog gezet om alles grondig na te kunnen kijken. De vijver aflaten bleek evenwel makkelijker gezegd dan gedaan. De monnik, dat is de overloop waarlangs het water kan wegstromen, was helemaal verstopt. Er moest uiteindelijk een sleuf gegraven worden in de oever om al het water weg te krijgen. Gelukkig konden we opnieuw beroep doen op een hengelclub. Als we vijvers leeglaten komen zij de vissen wegvangen om ze in hun eigen vijver terug uit te zetten. Dagelijks kwamen zij (vanuit Limburg) de sleuf vrij maken tot het waterpeil laag genoeg stond om de vis er uit te scheppen. Een vuil en lastig werk. In de vijver had zich namelijk een dik pak slib opgehoopt. Ook de terreinploeg kan daarvan meespreken. Zij zijn bezig met het weghalen van de zware takken en bomen die de voorbije jaren in de vijver gevallen zijn. Het vraagt de nodige creativiteit om daarbij niet tot je middel in de modder weg te zakken. De vijver blijft nog de hele winter droog staan. Het dik pak slib zal daardoor sterk inklinken. We zullen ook de fraaie, 200 jaar oude monnik herstellen. In het voorjaar wordt de vijver opnieuw gevuld.

Dijkwerken

In november en december hebben we op de zondagse werkdagen gewerkt aan de dijk van de Lekkerbek. Dat is een van de vijvers achter het kasteel van Neerijse. De vrijwilligers hebben de takken opgeruimd van de bomen en struiken die de terreinploeg vakkundig had gekapt. Dat is af en toe nodig om te vermijden dat de bomen te groot worden en zouden omvallen. Dat zou de dijken kunnen beschadigen. De watervogels vinden het ook aangenamer indien de vijver niet te ingesloten is. Ook de dijk van de zuidelijke Kliniekvijver, aan kijkhut de Roerdomp, werd aangepakt. Deze winter wordt hier ook de toevoerleiding hersteld. Dat is dringend nodig, want we krijgen de vijver onvoldoende gevuld. Daardoor hebben wilgen opnieuw de kans om in de vijver op te schieten.

Heb je zin om mee de handen uit de mouwen te steken in de Doode Bemde? Geef dan je e-mailadres door aan het Infocentrum (vhm.infocentrum@skynet.be).

Er werd ook gewerkt aan de oevers van de IJsevijvers. Dat zijn de drie vijvers langs de Elsenstraat in Neerijse. De terreinploeg heeft hier met de hulp van een school opslag van bomen en struiken verwijderd. Die hadden al een hele oever ingenomen en begonnen ook in de vijver te groeien. Nu ze weg zijn krijgen riet en lisdodde opnieuw een kans.

Door de dikke laag slib kan je zelfs met een waadpak niet door de vijver lopen. Een bootje brengt dan soelaas.

Leden van de visclub houden de afvoersleuf vrij aan de monnik in de kasteelvijver

Zwijnerijen

Sinds begin dit jaar overleggen de Vrienden samen met ANB, de landbouwers, de jagers en de gemeenten over een manier om met de everzwijnen om te gaan. Dat is niet zo eenvoudig. Everzwijnen roepen bij de verschillende partijen rond tafel verschillende en soms tegenstrijdige gevoelens op. Na enkele overlegmomenten zijn we het zo ongeveer eens over de visie. Het uitgangspunt is om schade zoveel mogelijk te beperken. Dit houdt in dat everzwijnen maximaal geweerd worden uit akkers op het moment dat ze er de meeste schade kunnen aanrichten. Globaal is dit vanaf het moment dat er gezaaid wordt (in het voorjaar) tot het moment dat er geoogst wordt (in het najaar). Door in die periode een hoge jachtdruk aan te houden in het landbouwgebied, zullen de everzwijnen zich terugtrekken in de rustige zones (Meerdaalwoud en Dijlevallei), waar ze geen kwaad kunnen. Die rustige zones moeten dan effectief wel rustig blijven. Hoe dit in de praktijk zal georganiseerd worden, is nog niet duidelijk. Het vraagt medewerking van heel wat mensen en die moeten zich ook allemaal aan het plan houden.

Het blijkt intussen zeer moeilijk om zicht te krijgen op de populatie everzwijnen in de Dijlevallei. Op de wildcamera's staan regelmatig everzwijnen, maar nooit meer dan één exemplaar tegelijk. Gaat het steeds om hetzelfde dier of lopen er verschillende rond? Daar zijn we nog niet uit. In het najaar werden drie everzwijnen samen gezien in de Doode Bemde. We zijn dus zeker dat er het hele jaar everzwijn aanwezig was en dat het er op een bepaald moment drie waren. Meer weten we niet. Er zijn alvast geen aanwijzingen dat er jonge everzwijnen zouden rondlopen. Dat geeft ons nog even de tijd om het 'everzwijnenplan' degelijk uit te werken en afspraken te maken. Dan zijn we hopelijk klaar als de everzwijnen er echt aan beginnen.

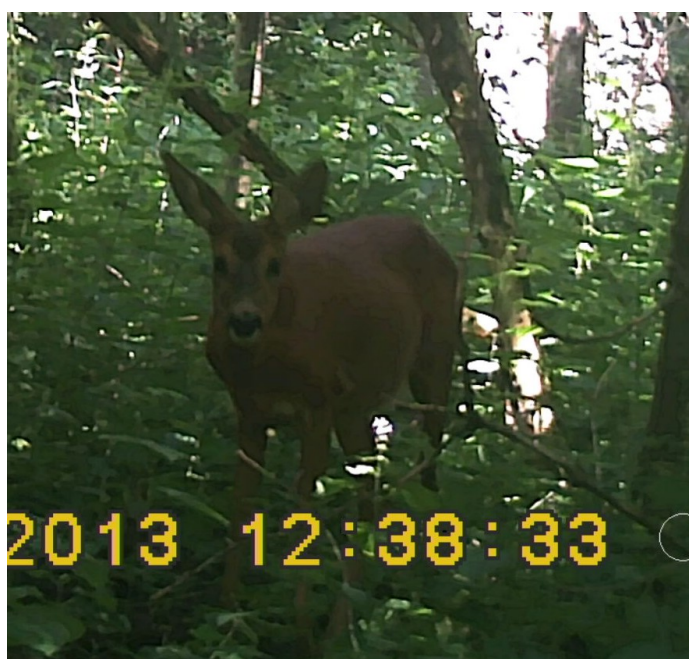
Op de camera

Om de everzwijnenpopulatie op te volgen, hangen in de Doode Bemde enkele cameravallen. Deze camera's reageren op beweging, zowel overdag als 's nachts. Behalve de everzwijnen laten ook andere Doode Bemdebewoners zich fotograferen, vooral reeën. Af en toe ook vos, huiskatten en Vlaamse gaai. In oktober konden we voor het eerst een marter vastleggen. Volgens de specialisten zou het een steenmarter zijn. De camera's blijven nog een tijd hangen. Mooie beelden willen we jullie zeker niet onthouden.

Niko Boone (tekst en foto's)

Everzwijn: in november liet zich maar één everzwijn zien. Een volwassen mannetje, een zgn. keiler

Ree: ook geregeld te zien met jongen.

Vos: meestal slechts flitsen, maar deze vos liet zich gewillig fotograferen.

Steenmarter: moeilijk om te zien, maar volgens de specialisten een steenmarter.

Enkele sfeerbeelden van een Doode Bemde werkdag aan de dijk. Heb je zin om mee de handen uit de mouwen te steken in de Doode Bemde? Geef dan je e-mailadres door aan het Infocentrum (vhm.infocentrum@skynet.be).

Gezocht:

**Veelpotige vrijwilligers
voor het afruimen, opdienen,
afwassen...**

**tijdens de kaas- en
spaghettivond**

**op zaterdag 22 maart 2014 vanaf
17.00 uur**

**ten voordele van De Doode Bemde in
zaal De Roosenberg.**

**Geïnteresseerden mogen contact
opnemen met het infocentrum.**

T: 016 23 05 58

E: vhm.infocentrum@skynet.be

CURSUS NATUUR IN ZICHT in het voorjaar 2014

**Heb je interesse voor de natuur? Wilde je altijd meer weten over landschap,
planten,dieren, biodiversiteit en ecologie?**

Dan is de cursus Natuur-in-zicht echt iets voor jou.

Van 24 april tot 21 juni 2014 organiseren de Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud,vzw, in samenwerking met het Centrum voor Natuureducatie (CVN) opnieuw deze cursus.

Op vijf donderdagavonden worden de theoretische lessen gegeven in het Genadedal te Kessel-lo, telkens gevolgd door een zaterdagvoormiddag-excursie in de Leuvense omgeving.

Ervaren natuurgidsen uit eigen kring brengen u de nodige kennis bij.

Wil je graag meedoen? Ga naar de website van het CVN en schrijf je in.
Het aantal inschrijvingen is immers beperkt.

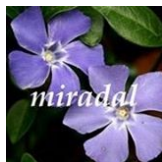
Kostprijs : 60,00 €, digitaal handboek inbegrepen, wie een gedrukt exemplaar wenst betaalt 16,00€ extra (aan te vinken bij de inschrijving).

Website CVN : www.c-v-n.be

Contactpersoon : Iris.Beudts@c-v-n.be tel.: 03.205 17 58

Meer informatie bij vhm.infocentrum@skynet.be tel.: 016.23 05 58

MIRADAL-WANDELINGEN IN JANUARI, FEBRUARI, MAART EN APRIL 2014

Zondag 26 januari - Op zoek naar onze voorouders: prehistorische grafheuvels en nederzetting op het Nicaise plateau (Hamme Mille) - vertrek 14.00 uur parkeerplaats Kromme dreef/Naamsesteenweg. Organisatie VHM - inschrijving niet nodig.

Zondag 23 februari: een oude bosweg herontdekt: de Tiense groef (met inbegrip van grafheuvels Nethense baan en Schoon werk - vertrek 14.00 uur treinstation St Joris Weert. Organisatie VHM - inschrijving niet nodig.

Zondag 30 maart: ontdek de Tomberg en de stenen tafel; aanschouw de dikste beuk en de diepste depressie - vertrek 14.30 uur van de parkeerplaats Weertse Dreef/Naamsesteenweg. Organisatie VHM - inschrijving niet nodig.

Zondag 27 april (erfgoeddag): voorstelling Miradal-brochure en drie miradal-wandelingen

Enmaal de eindejaarsfeesten verteerd kun je ook in 2014 weer elke laatste zondag in de maand mee met een MIRADAL-WANDELING om op zoek te gaan naar je voorouders en de mooiste plekken in onze bossen te ontdekken.

In **januari** bezoeken we op het Plateau van Saint Nicaise de grafheuvels en de nederzetting waar zo'n drieduizend jaar geleden het volk van de Michelsbergcultuur leefde. De Michel bergers waren zowat de eersten om zich permanent te vestigen als boeren inplaats van rond te trekken als jagers. Op de grens tussen het stenen tijdperk en de bronstijd waren ze ook de eersten om potten te bakken. Ze hebben veel sporen nagelaten en in april organiseren we een tentoonstelling met foto's van de vondsten die hier gedaan zijn: bijlen, scherven, hutteleem, pijlpunten en andere zaken. Tijdens de winter kun je hun grafheuvels goed zien en zelfs de sporen van hun dorp zijn dan zichtbaar. Geniet ook van de mooie vergezichten over Hamme Mille maar voorzie je ook van waterdichte schoenen en regenkleding want het kan daar koud zijn in deze tijd van het jaar.

In **februari** neemt Joost Tresignie je mee naar de oudste weg in onze streek: de **Tiense Groef** die ooit vanuit Weert dwars door ons bos liep en door de Romeinen gebruikt werd als verbinding met Tienen. Langs de weg nemen we een kijkje bij de Romeinse grafheuvels, de stille getuigen van een roemrijk verleden. Wat de Romeinen hier nu precies deden en waar de weg voor diende is nog altijd voer voor discussie tussen archeologen, maar zeker is dat er hier resten zijn gevonden van ijzerverwerking. Dat de Romeinen hier ook woonden is waarschijnlijk maar omdat hun 'villa's' nog niet gevonden zijn ook onzeker. Vast staat dat deze weg nog gebruikt werd tot het einde van de 18de eeuw maar dan stilletjes in een greppel is veranderd en zodanig uit de openbare belangstelling verdwenen dat inwoners van Weert denken dat je simpel bent als je er naar vraagt.

In **maart** bestijgen we de **Tomberg**. Deze plechtstatige heuvel is het een na hoogste punt van het woud en is géén grafheuvel (dat dacht men vroeger) maar door de natuur gemaakt. Hier hebben de eerste mensen in onze streek hun bijlen en speerpunten achtergelaten, wellicht als offer voor hun goden. Hier werd véél later, tijdens de middeleeuwen, recht gesproken door de trawanten van de hertog over echte en beweerde overtredingen van het verbod om te jagen of hout te sprokkelen door de burgers-dorpelingen in de wijde omgeving. In die tijd moet er hier zelfs een gebouwtje gestaan hebben. De stenen tafel aan de voet van de berg is niet oeroud. Bij wijze van grap hebben de boswachters de zware stenen van de tram-brug aan de kromme dreef naast de Naamsesteenweg naar hier gebracht toen de tram werd opgeheven. Maar als monument staat hij hier goed.

In april is zondag **27 april** - erfgoeddag - de datum waarop de miradal-wandelbrochure en kaart officieel aan het publiek zal worden voorgesteld. De details zijn nog niet helemaal bekend maar in het regiokantoor van het Agentschap voor Bos en Natuur 'De Vlakte' aan de Prosperdreef, wordt een tentoonstelling ingericht over mensen die hier in en rond onze bossen in de prehistorie - dat is het stenen tijdperk - hebben geleefd. Er zullen foto's zijn van de vele vondsten die hier gedaan zijn en er zullen ook enkele originelen uit privéverzamelingen worden opgesteld. Daarnaast zal je je via reconstructie-schilderingen en tekeningen een zo volledig beeld kunnen vormen over deze mensen - onthoud maar vast dat zij behoorden tot de zogenoemde Michelsbergcultuur. Wandelaars zullen kunnen intekenen op -naar keuze - tenminste drie geleide historische wandelingen: een rond 'De Vlakte', een andere vanuit Bierbeek naar 'De Vlakte' en een derde vanuit Hamme-Mille, eveneens naar 'De Vlakte'. Houd je agenda alvast maar vrij want het gaat een van de Miradal-hoogtepunten van het jaar worden.

Ernst Gülcher

HOGVEVENTOCHT

op zondag 23 februari 2014

Tijdens onze winterwandeling 2014 maken we kennis met een venengebied dat oostelijk grenst aan het militair domein van Elsenborn. Het gebied loopt plaatselijk op tot 600-620 meter en is deels een open heidelandschap en deels een dicht bos. Het wordt versneden door talrijke kleine beekjes, waaronder de Krockesbach, de Schalmbach, de Krabach..., vrij meanderend in hun venige dalbodem. De valleien zijn gekend omwille van hun wilde narcissen, die hen in de lente een onvergetelijk geel palet bezorgen.

PRAKTISCH :

Vertrek: om 8.30 uur.

Terug: rond 19 uur.

Vertrek- en aankomstplaats: Parking Bodart in Leuven.

We wandelen van 10.30 uur tot ongeveer 16 uur.

Gidsen: Gwendoline, Luc en Paul.

Inschrijven via het infocentrum vóór 3 februari 2014:

T: 016 23 05 58

F: 016 23 05 58

E: vhm.infocentrum@skynet.be

Gelieve voornaam en naam, telefoon/gsmn° en het aantal deelnemers op te geven.

Betaling via het overschrijving op rekening BE92 2300 0285 2123, BIC GEBABEBB

Prijs: VHM-leden € 17, niet-VHM-leden: € 22

Annuleringskosten: 5 euro per persoon bij annulering vóór 20 februari 2014.

Zorg voor degelijke **uitrusting**:

Laarzen, hoge schoenen, eten en drank, stok, sneeuw- en regenkleding, muts, handschoenen, sneeuwbril, reservekleding, wc papier, medicijnen...

Aandacht : Deze Hogevenentocht gaat door vanaf 30 deelnemers. Indien dit aantal op 3 februari niet wordt bereikt, dan wordt het inschrijvingsgeld volledig terugbetaald.

DEELNEMEN OP EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Educatief project 2013-2014

Samen leven

mieren, bijen, vleermuizen en zwaluwen

De Puzzel Haacht 5A juf Elke

GBS De Stip Linden juf Cindy

De Bosstraat 2A Meester Koen

Pee en Nel 3de graad juf Annemie

Fotos : Steven Wouters

IJsvogel

In de Dijlevallei kan je heel de zomer lang ijsvogels zien. Met zijn opvallend blauw en oranje kleuren is de ijsvogel (Alcedo Atthis of 'koningsvisser') de meest opvallende inheemse vogel in onze streken.

Groot zijn ze niet, die ijsvogels, 17 tot 20 centimeter van kop tot staart en veel wegen ze ook niet: zo'n 40 gram. Ze eten alléén maar vis. Let op takken die laag over helder en een beetje stromend water hangen, want daar zitten ze op en speuren naar een prooi. Zodra ze er een zien, flitsen ze er met 80 kilometer per uur op af en duiken loodrecht het water in. Ze krijgen geen water in hun ogen omdat er snel een vlies over heen trekt. Het is lang niet altijd raak maar eenmaal de vis gevangen vliegt de vogel terug naar zijn tak. Daar slaan ze de buit dood, gooien hem in de lucht en vangen hem dan omgekeerd op met de vinnen naar achter zodat de vis gemakkelijk naar binnen glijdt. Als je ze dit wil zien doen, moet je stil

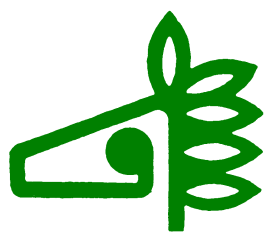
Tijdlingen

kunnen zitten en geduld hebben want hoewel ijsvogels niet zo heel schuw zijn, zijn ze toch bang van mensen en gaan er vandoor voordat je het weet. Met een goede verrekijker heb je natuurlijk wel wat meer kans. Of ze er zijn kan je ook horen aan hun schel piepend geluid maar dat moet je dan wel weten te onderscheiden van de rest van het gekwetter bij vijvers. Met een kijker kun je ook zien of je met een mannetje of een wijfje te doen hebt: bij het vrouwtje is de ondersnavel rood en bij mannetjes is die zwart. Broeden doen ze in het voorjaar in holen die ze uitgraven in steile oeverwallen van zand of leem. Ijsvogels broeden twee tot drie maal per jaar. Het mannetje moet het nest bouwen en dat doet hij door in de oeverwand met zijn snavel de grond weg te graven en deze dan met zijn poten het hol uit te werken. Tijdens de bouw verdedigt het vrouwtje hun gebied tegen indringers, vooral andere ijsvogels maar ook zangvogels worden verjaagd. Het hol wordt 30 tot 100 centimeter diep in de wand uitgegraven op een hoogte van 1 tot 2 meter boven het water. Een legsel bevat vier tot acht witte ronde eieren. Het broeden begint nadat het laatste ei gelegd is en mannetje en vrouwtje broeden samen de eieren uit. Na een drietal weken komen de blinde en naakte kuikens tevoorschijn. Na een week krijgen ze veertjes. Beide ouders dragen voedsel aan in de vorm van insecten, visjes en kleine kreeftjes. De jongen worden om de beurt gevoed. Wie iets gekregen heeft, moet een plaatsje opschuiven. **Wie voordringt wordt door de anderen in het achterwerk gepikt.** Drie tot vier weken na de geboorte

(Foto: Eric Malfait)

Activiteiten

Deelnemingsvoorwaarden :

VHM-leden nemen gratis deel aan de ledenactiviteiten.

Alleen als het speciaal vermeld is, betalen leden bijvoorbeeld reiskosten. In voorkomend geval betalen niet-leden meer dan leden.

Niet-VHM-leden betalen per activiteit € 1 per volwassene bij de start van de activiteit.

Hebt u nog vragen of wenst u nog meer informatie : contacteer ons infocentrum : 016/23 05 58 of vhm.infocentrum@skynet.be

Opgelet : van november tot en met januari starten de zondagnamiddagwandelingen van VHM om 14.00 uur.

Het infocentrum is open elke werkdag van 9 uur tot 17 uur.

JANUARI 2014

Woensdag 15 januari om 20.00 uur

Voordracht : Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 te Heverlee

De natuur ontkleed door Rollin Verlinde.

Komen truffels enkel voor in de Périgord ? Vossen roven kippen maar tegelijk hoor je dat erop jagen niets oplost. Hoezo ? Rollin Verlinde, natuurfotograaf en docent ecologie en auteur van het gelijknamig boek, vertelt vlot vanuit zijn eigen natuurervaringen en legt complexe natuurlijke relaties bloot. Hij toetst algemeen geaccepteerde wilde verhalen aan de wetenschap. Ben je ook benieuwd wat daar dan nog van overblijft ?

Een activiteit i.s.m. het Centrum voor Natuur- en Milieueducatie en het Regionaal Landschap Dijleland en met de steun van de provincie Vlaams-Brabant en de stad Leuven.

Samenkomen : Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 te Heverlee

Zondag 26 januari om 14.00 uur

Open Miradalwandeling : naar de grafheuvels op het plateau van Nicaise. o.l.v. Natuurgids Ernst Guelcher

Samenkomen : parking kruispunt Krommedreef/ Naamsesteenweg Bierbeek (eerste dreef rechts voorbij het ecoduct op de Naamsesteenweg).

FEBRUARI

Zondag 2 februari om 10.00 uur

Winterwandeling o.l.v. Ernst Guelcher

Samenkomen : parking recreatiepark Zoet Water, M. Noëstraat te Oud-Heverlee

Zondag 9 februari om 14.00 uur

Op zoek naar de bever en zijn werken : o.l.v. Marc Hamerlynck

Samenkomen : Pécrot, Rue G. Pensis (P. visvijver)

Woensdag 19 februari om 20.00 uur

Voordracht : Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 te Heverlee

Waterwinning in het Dijleland door Paul de Smedt

Zondag 23 februari om 8.30 uur

Winterdagtocht in de Hoge Venen o.l.v. Paul Desmedt, Luc Bijmens en Gwendoline Landuyt

Samenkomen : Parking Bodart

Zondag 23 februari om 14.00 uur

Open Miradalwandeling : naar de muur van Savenelle o.l.v. Joost Tresignie

Samenkomen : Station Sint-Joris-Weert

Maandag 24 februari om 14.00 uur

Op zoek naar de bever (open wandeling voor senioren) o.l.v. Marc Hamerlynck

Samenkomen : NMBS Station Pécrot

MAART

Zondag 2 maart om 10.00 uur

Lentewandeling o.l.v. Ernst Guelcher

Samenkomen : parking recreatiepark Zoet Water, M. Noëstraat te Oud-Heverlee

Zondag 9 maart om 14.30 uur

Natuurreserveaat De Doode Bemde o.l.v. Marc Hamerlynck

Samenkomen : Parking voor kasteel van Neerijse, Lindenhofdreef te Neerijse

Woensdag 19 maart om 20.00 uur

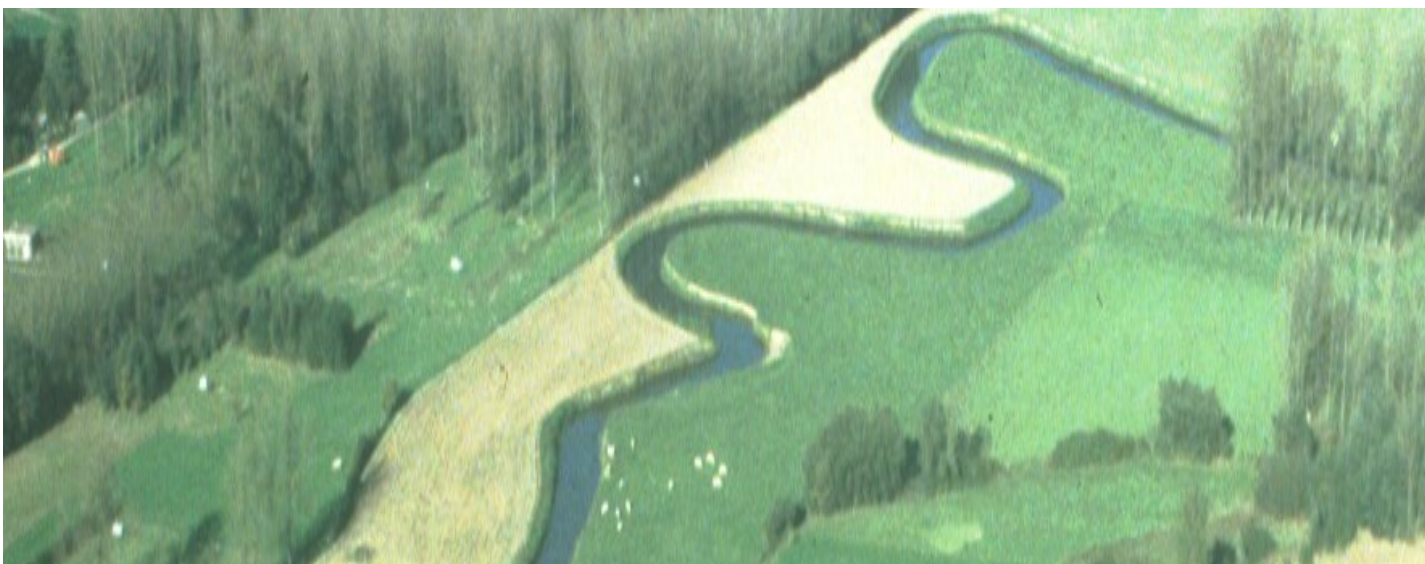
Voordracht : Raadzaal Deelgemeentehuis, Waversebaan 66 te Heverlee

Monumentale bomen o.l.v. Bart Boeckeaert

Bomen krijgen om diverse redenen de status "monumentaal". Leeftijd, omtrek, hoogte, vorm en soort spelen daarbij een belangrijke rol.

Monumentale bomen zijn cultuur ! Ze staan dicht bij de mens en worden door de mens in stand gehouden. Monumentale bomen staan er nooit toevallig. Ze hebben oorlogen, bezettingen, hongersnood en natuurrampen overleefd.

Mensengeneraties hebben zich ontfemd om ze te behouden en te beschermen. Soms zijn ze een relict van lang vergeten beheersvormen of ambachten. De lezing is het resultaat van zoektochten naar bomen in Europa, Amerika en Afrika.

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud

APRIL

Zaterdag 22 maart om 9.00 uur

Boskuis o.l.v. Alfons Ramaekers

Traditiegetrouw ruimen we het afval op in Heverleebos.
Helpende handen meer dan welkom.

Samenkomen : Arboretum Heverleebos,
Naamssesteenweg te Heverlee

Zaterdag 22 maart om 17.00 uur

Kaas en spaghetti-avond voor het natuurreservaat De Doode Bemde

Samenkomen : Zaal Roosenberg, M. Noëstraat te Oud-Heverlee.

Zondag 23 maart om 14.30 uur

Lente in Egenhovenbos o.l.v. Greet Sienap

Samenkomen : Kapeldreef P 200F te Heverlee

Zondag 30 maart om 14.30 uur

Open Miradalwandeling : verkenning van de Tomberg
o.l.v. Ernst Guelcher

Samenkomen : Parking Weertsedreef (Naamssesteenweg
links)

Maandag 31 maart om 14.30 uur

Open wandeling Mommedel o.l.v. Ernst Guelcher

Samenkomen : Brenberg te Haasrode

Zondag 6 april om 14.30 uur

Holle wegen : voorjaarsflora o.l.v. Geert Kuijken

Samenkomen : Sint Michielskerk, Kerkstraat te Veltem-Beisem

Zondag 13 april om 14.30 uur

Natuur in de stad o.l.v. Greet Sienap

Samenkomen : Stadhuis Grote Markt Leuven

Maandag 21 april om 14.30 uur

Het Rodebos : op zoek naar de Daslook o.l.v. Ernst Guelcher

Samenkomen : Parking Rodebos, Leuvensestraat
Ottenburg

Woensdag 23 april om 19.00 uur

Lente exploratie o.l.v. Mia Brugmans en Yves Vanden Bosch

Samenkomen : Abdij van Park Heverlee, Leeuwenpoort,
Geldenaaksebaan

Zaterdag 27 april zie volgende Tijdingen

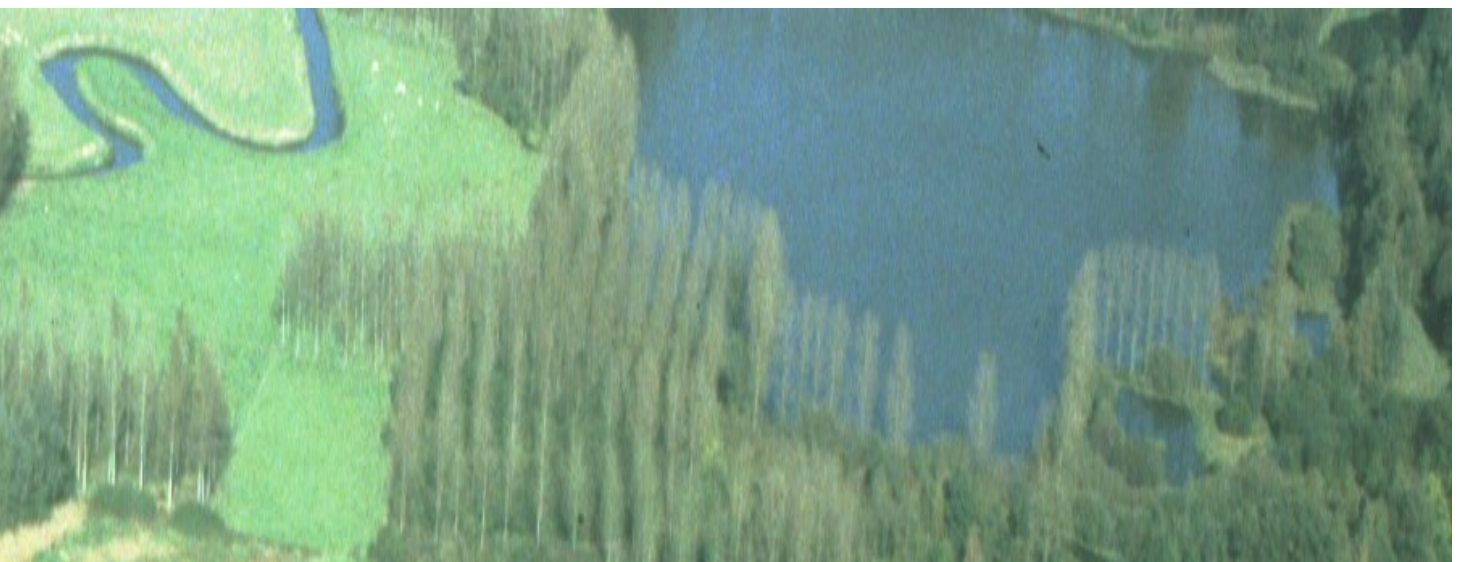
Tentoonstelling en wandelingen ANB ism VHM

Samenkomen : de Vlakte, Prosperdreef 1 te Blanden

Zondag 28 april om 14.30 uur

Open wandeling : lentewandeling in Bertembos o.l.v.
Marc Hamerlynck

Samenkomen : Toverbergstraat Veltem (tegenover AVIA
tankstation op de Brusselsesteenweg)

NIEUW Open Wandeling op maandag. NIEUW

Ontdek! Geniet!! Wandel!!!

Al jaren verzorgen de Natuurgidsen van VHM op de laatste zondag van de maand een wandeling voor een breed publiek.

Deze wandelingen staan open voor iedereen, vandaar OPEN WANDELING genoemd. Samen ontdekken we het landschap en verkennen de natuur onder leiding van ervaren natuurgidsen.

Gezien het succes van deze formule willen de Natuurgidsen deze activiteit uitbreiden naar alle geïnteresseerde senioren en andere belangstellenden met vrije tijd.

Elke laatste maandag van de maand ontdekken we een of ander plekje rondom Leuven .

We wandelen maximum 2 uur, aan een rustig tempo zodat iedereen mee kan.

We eindigen waar we begonnen zijn, zo mogelijk in de buurt van een treinstation of bushalte.

Voor verdere info raadpleeg de kalender van VHM op de website : WWW.VHM.BE.

ZIN OM EENS MEE TE HELPEN? HARTELIJK WELKOM!!

WERKDAGEN IN DE DOODE BEMDE :

DE WERKDAGEN STARTEN OM 10U EN DUREN TOT 17U.

- AFSpraakplaats 's morgens aan de parking op het einde van de Reigersstraat te Sint-Joris Weert.

DATUM

ZONDAG 5/1

ZONDAG 19/1

ZONDAG 2/2

ZONDAG 2/3

ZONDAG 16/3

ZONDAG 30/3 WERKDAG MET LES AMIS DE LA FAGNE

- WIE LATER KOMT, VOLGT DE PIJLEN :

WERKDAG

DOODE BEMDE

LAARZEN, REGEN-EN WERKKLEDIJ EN EIGEN LUNCH MEEBRENGEN IS NOODZAKELIJK. HANDSCHOENEN EN MATERIEEL ZIJN VOORRADIG.

INFO: VRIENDEN VAN HEVERLEEBOS EN MEERDAALWOUD VZW, TEL. 016/23.05.58, WEVERSEBAAN 66 - 3001 HEVERLEE OF BIJ DE CONSERVATOR 0499/59.30.16.

WIE MEER WIL WETEN, GEEFT BEST ZIJN E-MAILADRES DOOR VOOR IN DE MEDEWERKERSLIJST. VHM.INFOCENTRUM@SKYNET.BE

(Foto: Eric Malfait)

verlaten de jongen het nest en vanaf dan staan ze op eigen poten want pa en ma zijn al begonnen aan het volgend legsel en jagen de kinderen het hol uit. Na een jaar zijn de jonge ijsvogels rijp om hun eigen gezin te stichten. Ijsvogels poetsen en kammen hun veren wel zes keer per dag en dat duurt een kwartier per beurt. Ze doen ook iets merkwaardigs: ze wrijven met de binnenkant van hun vleugel over hun kop. Baden doen ze de hele dag door. Ijsvogels kunnen in theorie 21 jaar oud worden, maar in de harde natuur leven ze niet langer dan 7 jaar. Kleine roofdieren zoals een nerts, wezel of bunzing kunnen de hollen binnendringen op zoek naar een lekker hapje. Ik denk dat jouw poes er ook wel kan vangen als je die in het natuurgebied laat rondlopen. Roofvogels lusten ook ijsvogels, maar hun snelheid maakt ze lastig om te vangen. Strengere winters zijn een grote bedreiging omdat ijsvogels niet tegen koude kunnen en al helemaal niet tegen een bevroren watervlak want dan kunnen ze geen vis vangen. Zorg dus altijd dat de visvijver voldoende open plekken overhoudt, ook bij strenge vorst. Watervervuiling en met beton versterkte beekranden zijn ook erg slecht voor ijsvogels net zoals watersporters en nieuwsgierige vogelaars. Ijsvogels kunnen ook sneuvelen door een botsing met ramen of autoruiten. Viskwekers houden niet van ijsvogels en eisten in het verleden een massale bestrijding. Tegenwoordig zijn ijsvogels beschermd dus dat gevaar is wel geweken. Maar hoe komt zo'n vogel aan die rare naam?

Tijdlingen

Dat kom je te weten op een mooie website vol met verhalen over planten en dieren (<http://natuurverhalen.nl/overzicht-verhalen/hoe-de-ijsvogel-hemelsblauw-werd>).

Het verhaal gaat zo: *nadat de ark van Noah wekenlang in de regen ronddobberde verscheen aan de horizon een strookje blauw. Nadat de witte raaf een verkenningsopdracht bedorven had, meldde de grijze ijsvogel zich als vrijwilliger om dit teken van hoop te onderzoeken. Blauw was zijn lievelingskleur en met volle snelheid ging hij er op af. Hoe hoger hij kwam hoe blauwer de hemel werd. Zijn rugveren veranderden daardoor in blauw en groen. Omdat hij in zijn blijdschap te dicht bij de zon kwam, verbrandde hij zijn borstveren en stortte naar beneden in zee. Het koele water bluste de brand maar zijn borstveren zijn sindsdien oranjerood met een beetje bruin. Toen hij na lange tijd bij de ark terug kwam liet Noah hem echter niet meer binnen omdat hij boos was dat de ijsvogel zijn taak vergeten was. Sindsdien leeft hij op het water en vertrouwt mensen niet meer. Omdat water bevriest tot ijs en deze vogel de laatste gaatjes opzoekt om vis te vangen, heet hij ijsvogel. **Als jij nu zorgt dat er altijd een wak is in de visvijver, dan komen ze misschien toch wel dichtbij en kun je stiekem een mooie foto maken van deze parmantige vogel die altijd een beetje zit te wippen en schuin naar het water kijkt.***

Voor een fantastisch filmpje hoe een ijsvogel zijn vis vangt en opeet:

www.youtube.com/watch?v=9nCFQhsGh34&gl=BE

In Wikipedia vind je van alles over de legendes en mythen over ijsvogels.

Ernst Gülcher

(Foto: Eric Malfait)

Zoek het verschil

Berk, Els en Hazelaar zijn katjesdragers. De mannelijke bloemen verschijnen voor de winter en hebben een specifieke bloeiwijze: katjes. Deze katjes laten ons toe de boom in de winter te herkennen.

ZOEK HET VERSCHIL.

Figuur 1 : Hazelaar

(bron: (Hasel(botanik) wikiedia.)

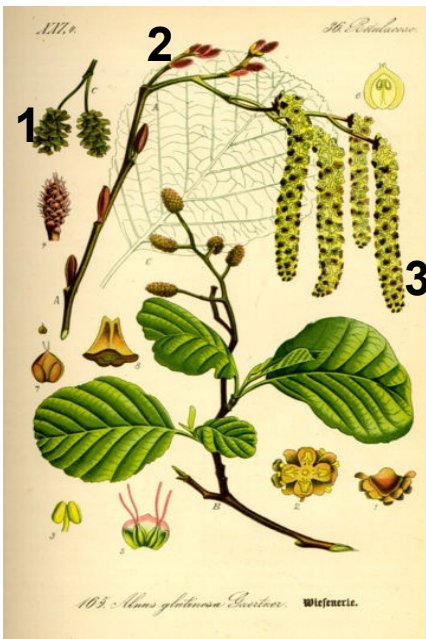

- 1.Vrucht: nootje
- 2. Mannel. Bloeiwijze: Katje
- 3. Vrouwel. Bloeiwijze: Bloem

Hazelaar:
 1.Mannel. katjes staan niet aan top van twijg.
 2. Mannel. katjes staan per 2 (of 3) elk einde een katje.
 3. Mannel. katjes zijn (indien rijp) ze geel met bruine puntjes.
 4.Vrouwel. bloeiwijze is een bloem. lijkt ovale geschubd en groen propje.
 5. Bloem staat op zijtak t.o.v. van katje.
 6.Vrucht is een nootje.
 7. Nootjes staan in bundel van 2 of 3.

Figuur 2: Zwarte Els

(bron: (Schwarze Erl))

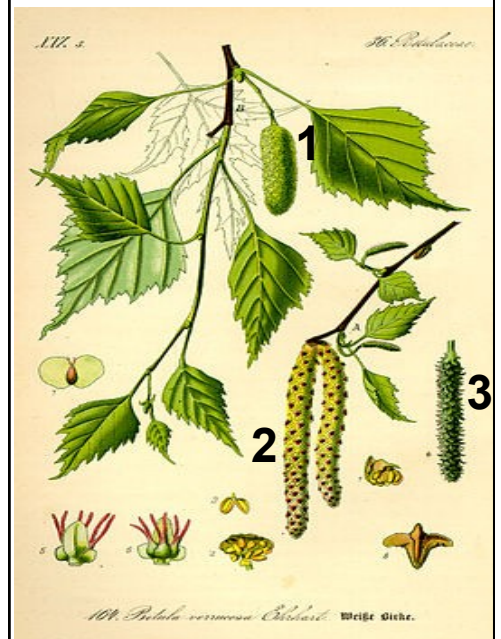

- 1.Vrucht :Elzenpropje
- 2. Vrouwel. bloeiwijze: Katje
- 3. Mannel. bloeiwijze: Katje

Zwarte Els:
 1.Mannelijke bloeiwijze staat aan top van twijgje.
 2. Twijg vertakt op einde 3 à 4 maal met op elk einde een katje.
 3. Katjes zijn groen in winter; rijp worden ze geel-groen.
 4. Vrouwel. bloeiwijze (verschijnt in lente) staat hoger op zelfde twijg als mannel. katje.
 5.Vrouwel. bloeiwijzen staan eveneens op vertakte twijgjes maar hoger op zelfde twijg van mannel. katje. Ze verschijnen nog voor de bladeren - vroeg in de lente.
 6. Vrucht is een houtig propje; blijft 2 winters lang op boom.

Fig 3 : Ruwe Berk

(bron: (Berk Wikipedia)

- 1. Vrucht: katje
- 2. Mannel.bloeiwijze: katje
- 3. Vrouwel. bloeiwijze: katje.

Ruwe Berk:
 1.Katjes staan op einde van twijg.
 2. Katjes staan in bundeltjes van 2 (of 3) ze geel met bruine puntjes.
 3.De katjes zijn donker bruin, rijp worden ze geel met bruine puntjes.
 4.Vrouwel. bloeiwijze is een groen katje.
 5.Vrouwel. katje (verschijnt in lente) staat hoger op zelfde twijg als mannel. katje.
 6. Vrouwel. katje groeit in oksel van een blad.
 7. Vrucht is een niet houtig propje. Eerst groen, kleurt bij rijpen bruin.

Ronde van Bertem, 11 november 2013

Onze onverschrokken reporter Gootjee Liezemans trok zijn allerstoutste modderschoenen aan en legde de meest gedurfde vragen over de enige echte "Ronde van Bertem" van 11 november 2013 voor aan iemand die het dit jaar van begin tot einde allemaal meemaakte: Annelies Wouters.

GL: Zozo, dat werd dus een hele dag rondjes lopen in Bertem?

Annelies: Niet echt, Gootjee. We maakten één grote cirkel van 22 km rond Bertem, met halfweg een verkwikkende middagstop in het hart van Leefdaal, in de gastvrije Trullekeshoeve in de Dorpsstraat. Zeg dus niet dat er geen dorpscafés meer bestaan!

GL: Allemaal goed en wel, maar toch wel erg laat op het seizoen voor zo'n onderneming: gegarandeerd barslecht weer gehad?

Annelies: Wel, Gootjee, geen druppel regen. Om te beginnen klommen we van in de vallei van de Voer onmiddellijk naar het plateau, en het was er magisch mooi met ochtendmist rondom ons. Onvergetelijk indrukwekkend. De zon brak al snel door de mist, en na de middag hadden we het scherpste zicht dat we ons konden dromen van op de steile rand die daar de overgang vormt tussen Laag- en Midden-België (trouwens een favoriete plek voor veel vogelkenners). We zagen er met het blote oog het Atomium, de Sint-Romboutstoren in Mechelen en de koeltorens van Doel. Prima wandelweer dus, ook om onderweg nog wat vlinders te spotten, die net als wij van de zon aan het genieten waren.

GL: Da's allemaal goed nieuws, maar, zeg, komt daar ook nog een beetje volk naartoe, buiten de ancients?

Annelies: Voor de middag waren we met zijn tien, en echt niet alleen de vertrouwde gezichten van op andere VHM wandelingen. Na de middag kwamen daar nog eens vijf dapperen bij. Er waren trouwens heel wat kenners van de streek onder de wandelaars, zodat we allemaal veel van elkaar konden leren: Kris van Scharen en Louis De Smet wandelden mee.

GL: En ook vaak verloren gelopen, waarschijnlijk?

Annelies: Je moest eens weten, Gootjee: met Els Janssens erbij behoort verloren lopen voorgoed tot het verleden. Volgende vraag graag!

GL: Zo met een natuurvereniging op stap, dan hebben jullie zeker alleen naar plantjes en diertjes gekeken, en het interessante culturele erfgoed daar in de buurt links laten liggen?

Annelies: Dat had je gedacht! We zijn echt wel gaan kijken naar het kasteel van Leefdaal en de watermolen ernaast. Daar in de buurt hebben we ook een ommetje gemaakt voor het gedenkteken dat er in 2010 is geplaatst om de crash van een Amerikaans legervliegtuig B-24 in 1944 te herdenken. Die voormiddag was er op die plek trouwens een herdenking met echte Amerikanen geweest! De vele (ongebruikte) telefoonbunkers langs de route zijn een ander stukje erfgoed uit die oorlogsjaren.

GL: Dan weten jullie intussen misschien ook wat er daar ten noorden van Bertem in de ondergrond verstopt zit? Is dat ook een bunker of zo, een heel grote dan? Dat vraag ik mij al jaren af.

Annelies: Water, Gootjee, veel water, en nog eens water: wat je daar aan de oppervlakte ziet komen zijn opslagreservoirs voor Brussel. Naar het schijnt kan je die op een Open Monumentendag zelfs van nog veel korterbij bezoeken.

GL: Dat is een flinke portie cultuur! Iets dat je speciaal is bijgebleven op het gebied van natuur, Annelies?

Annelies: Ja, een op het eerste zicht onopvallend bosje met maar liefst drie kolonies roeken, alles samen misschien wel tachtig broedparen.

GL: Ik vraag me intussen ook af of jullie op één of andere manier ook iets konden teruggeven aan die omgeving, die jullie zo'n mooie route aanbodt.

Annelies: Ik ben blij dat je er naar vraagt, Gootjee, want we hebben inderdaad wat bijgedragen aan toekomstig wandelplezier in de streek. We hebben na de middag een trage weg bewandeld die nu dwars door een veld loopt. We hopen dit stuk daarmee weer wat vlotter open te houden voor de wandelaars die na ons komen

GL: Zoals jij er over praat, Annelies, lijkt het me wel een dag zonder wolkje aan de lucht?

Annelies: Was dat maar waar, Gootjee, want we zijn onderweg, niet in de lucht, maar wel op de grond, op iets gestoten dat veel triester is dan een wolkje: een afschuwelijke berg zwerfafval. Kijk maar eens naar de foto's: een Boeddhabeeld, een teddybeer Gelukkig hebben we ook met buurtbewoners gesproken die de moeite blijven doen om dit soort praktijken bij de bevoegde instanties aan te klagen: hoed af voor hen!

GL: Intussen hebben jullie het zeker wel zo'n beetje gezien, daar in Bertem, dus dit was het laatste bezoek van VHM aan de streek?

Annelies: We weten niet van ophouden, Gootjee: 11 november 2014 staat al in onze agenda's genoteerd, want we zijn er zeker van dat er nog heel wat te ontdekken valt op dit traject.

GL: Dan heb ik nog één vraag: hoe geraak je eigenlijk in Bertem, stoppen daar tegenwoordig treinen of trammen?

Annelies: Op dit moment geen treinen of trammen in Bertem, Gootjee, maar de frequente bussen van De Lijn vanuit Leuven stoppen net om de hoek van het vertrekpunt van de wandeling. Een dappere deelnemer was zelfs met de fiets gekomen, het kan dus ook zonder auto. En langs de Voer kan je trouwens ook te voet een mooi "rechtstreeks" traject tussen Bertem en Leefdaal bewandelen.

GL: Wel, Annelies, veel dank voor je tijd, en dan zien wij elkaar nog wel in 2014, om af te spreken voor de volgende editie van de "Ronde van Bertem"!

Met dank aan Germaine Heeren, Els Janssens, Griet Grootaers, Maria Renders, Lut Moens, Carolien Sloet, Anne De Clerck, Bart Verstraete en Kris van Scharen

(Foto's: Annelies Wouters)

(Foto: Erik Malfait)

VHM–project ‘Biodiversiteitstoets’: Ontwikkeling van een tool ter bevordering van natuurverweving in de bebouwde omgeving

In 2002 stelde Europa en nadien de wereld zich met Countdown 2010 al het doel om het verlies van de biodiversiteit te stoppen. Maar acht jaar later waren de problemen groter dan ooit. Na 2010 als Internationaal “Jaar van de Biodiversiteit” riepen de Verenigde Naties daarom het “Decennium van de Biodiversiteit” uit. De periode 2011-2020 stelt ons allemaal voor een uitdaging van formaat: de dringende noodzaak om het verlies aan biodiversiteit een halt toe te roepen. Omwille van de vitale rol van biodiversiteit voor het welzijn van de mens is dit geen geringe uitdaging. Steeds meer lokale besturen verwijzen nu ook in hun beleidsnota’s naar het belang van de biodiversiteit. Een visie hierover ontwikkelen is echter één zaak, maar de biodiversiteit wordt natuurlijk vooral geholpen door concrete acties te ondernemen op het terrein. Dat vraagt betrokkenheid en inspanning, maar het levert ook veel op voor de regio of de gemeente. Een leefomgeving waarin we kunnen genieten van de rijkdom, die de natuur ons biedt. Een omgeving waar mensen graag willen wonen, werken en ontspannen en die aantrekkelijk is voor bedrijven om zich te vestigen.

Er gebeurt momenteel al heel wat in de regio, zoals ook blijkt uit talrijke voorbeelden van (kleinschalige) natuurprojecten die jaarlijks worden uitgevoerd. Anderzijds moet men vaststellen dat acties vaak eenmalig zijn en/of te sterk op zichzelf staan i.p.v. deel uit te maken van een integraal en gebied dekkend beleid. Zo komt het bv. dat milieudiensten terecht juichen omwille van kleinschalige natuursuccessen, terwijl verderop stedenbouwkundige projecten uitgevoerd worden waarbij veel meer natuurwaarden onherroepelijk verloren gaan. Vanuit de milieudienst en de GECORO moet men spijtig genoeg ook vaststellen dat natuurthema’s nog steeds (zeer) zwak vertegenwoordigd zijn in de ruimtelijke processen. Nochtans is het ruimtelijke beleid van doorslaggevend belang voor het natuurbeleid en worden de beste kansen gecreëerd door biodiversiteit al in de ontwerpfasen een plaats te geven zodat win-winsituaties gecreëerd kunnen worden. Werken aan biodiversiteit zou daarom een onderdeel moeten uitmaken van elke nieuwe ruimtelijke ontwikkeling, gaande van een nieuwe woonwijk tot een uitbreiding van een bedrijventerrein. Afhankelijk van het type project zullen zich meer of minder kansen voor natuurontwikkeling aandienen, maar overal zijn er wel maatregelen of randvoorwaarden te formuleren die ervoor zorgen dat natuur hand in hand kan

(Foto: Koen Lepla)

blijven gaan met de ontwikkeling van andere voorzieningen. Dat is de essentie van natuurverweving, en die is nodig om de natuur rondom ons robuuster te maken.

De hoofddoelstelling van dit project, dat gestart is in oktober 2013, bestaat erin om een algemene ‘biodiversiteitstoets’ te ontwikkelen voor de bebouwde omgeving, die vervolgens verankerd kan worden in de dagelijkse praktijk. De nadruk ligt dus op het bebouwde gebied en de overgangszones tussen bebouwde en open ruimte. Alle bebouwde zones waar natuurverweving mogelijk is, komen aan bod: woongebieden, bedrijventerreinen, KMO-zones, sport- en recreatiegebieden, gebieden van openbaar nut, agrarische bedrijfsgebouwen, enz. Deze toets heeft vanzelfsprekend niet hetzelfde statuut als bv. de MER-rapportage, de natuurtoets of de passende beoordeling die wettelijk verankerd zijn, maar kan daarentegen veel breder opgevat worden als een instrument om – los van alle wetten – voor

elk project een aantal realistische, uitvoerbare en betaalbare acties voor te stellen en daarnaast ook enkele bijkomende tips en suggesties mee te geven in de randvoorwaarden van een ruimtelijk plan of een inrichtingsplan. Het bevat onder meer een "checklist" met maatregelen, die het verlies aan biodiversiteit kunnen beperken of maatregelen, die juist tot een toename van biodiversiteit leiden door nieuwe richtingen in te slaan met ontwerpen, inrichten en beheren.

Dit toetsingsinstrument moet het mogelijk maken om lokale besturen te ondersteunen tijdens de verschillende stadia van de uitvoering van een ruimtelijk project, waardoor men een grotere bijdrage kan leveren aan biodiversiteit. Door vanuit concrete casestudies in de regio te vertrekken en op basis daarvan de vereiste expertise aan te reiken, zorgen we ervoor, dat we dicht bij de dagelijkse (plannings)praktijk blijven staan. Daarom zullen de maatregelen ook geclusterd worden in verschillende ruimtelijke categorieën uit de

planologie. Door waar mogelijk ook in te spelen op specifieke "koesterburen" uit de provincie, kan ook deze beleidscampagne nog verder versterkt worden.

Dankzij dit toetsingsinstrument moeten regionale en lokale overheden alleszins in staat gesteld worden om in de toekomst een nog belangrijkere rol te spelen in het biodiversiteitsverhaal, door in het beleid en bij de concrete uitvoering ervan de kansen en gevolgen voor biodiversiteit sterker te laten doorwegen in de besluitvorming. Daarom wordt ook een warme oproep gedaan aan de gemeentebesturen om actief mee te werken aan dit project.

Wim Verheyden en Leon Brabers

Uit studies blijkt een toename van allergieën en astma bij verlies van biodiversiteit.

DE MISPEL (*Mespilus germanica*)

Tuintip: plant een mispel dit voorjaar.

Geschikt voor kleine en grote tuinen. Mispels kan je kopen als struik maar ook als laagstam, halfstam of hoogstam (meestal geënt op meidoorn).

Je kan ook zelf zaden doen kiemen.

November is een geschikte maand om mispels te plukken. Tot mijn verwondering kan je ze ook kopen op de zaterdagmarkt van Leuven. In het mooie decor van de Brusselsestraat staan er tientallen marktkramers met bloemen, groenten en fruit. En ja ... in twee kramen lagen mispels te koop. Deze vruchten moeten mooi rijp zijn. Ze worden pas mals als ze een paar weken hebben mogen doorrijpen. Als je ze aan de boom laat tot in december zijn ze ook eetbaar, doch dan loop je het risico dat ze op de grond vallen.

De donkerbruine kleur doet je denken aan vijgen, doch de smaak van mispels is veel pittiger en lichtjes zuur. Lekker. In elke mispel vind je vijf zaadjes. Je kan ze zaaien in teeltaarde, niet te diep, wat vochtig houden en met een beetje geluk heb je in het voorjaar reeds enkele piepkleine struikjes.

De mispel is een struik uit de rozenfamilie en dus ook familie van de appel en van de peer. Deze struik wordt tot zes meter hoog, breed getakt en tamelijk warrig. De schors is grijsbruin. Jonge scheuten zijn dicht bezet met witte

haren. De bladeren zijn tot 15 cm lang en lancetvormig tot omgekeerd eirond. Ze zijn gaafrandig of zeer fijn getand. De bloemen zijn alleenstaand en de kroon is wit. Er zijn wel 30 à 40 meeldraden per bloem, met rode helmknoppen. Ze zijn zelfbestuivend. De vrucht is 2 à 3 cm lang, vijfhoekig met in ieder hokje een vrij groot zaadje. De schors en het vruchtvlees zijn donkerbruin.

Als struik verdient hij een plaatsje in de bosranden: mooi, attractief met een ruim voedselaanbod.

Recepten

In onze Brabantse bossen, parken en tuinen komt hij niet zo vaak voor. Zelden herkennen de leerlingen uit het basisonderwijs deze struik, ook niet als ze in bloei staan of als ze vruchten dragen. **In de mooie tuin van het Erasmushuis van Anderlecht staat er een prachtexemplaar.** Het is een boeiend museum waar je een groot humanist Erasmus beter kan leren kennen. Het is één van de weinige historische gebouwen die in 1695 gespaard bleven door Maarschalk de Villeroy. De Franse koning Lodewijk XIV liet vanuit Sint-Jans-Molenbeek het centrum van Brussel door Maarschalk de Villeroy beschieten met zwaar geschut.. Meer dan 4000 huizen, waaronder alle gebouwen van de Grote Markt, behalve het Stadhuis, werden vernield. Deze zinloze vernietiging ging door in de oorlog tussen de Franse koning en de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden.en staat bekend als “De Negenjarige Oorlog”.Zelden gebeurde het dat een mooie stad zo getroffen werd door zinloos geweld. Gelukkig hebben de Brusselaars de veerkracht opgebracht om al die juweeltjes terug op te bouwen.

In het Erasmushuis kan je onze grote humanist beter leren kennen. Hij leefde er in 1521 en hij sprak er vol lof over in zijn brieven. In 1932 werd het voormalige Kapittelhuis een museum. De collectie (meubels, kunstwerken, boeken en archief) vormen een uniek geheel. Het museum bewaart Erasmus' werken, waaronder “De Lof der Zotheid” en prachtige schilderijen van *Albrecht Dürer*, *Hans Holbein*, *Quinten Metsijs* en *Jeroen Bosch*.

(*Erasmushuis: Kapittelhuis 31, 1070 Anderlecht*
Vlot te bereiken met de metro.)

Ook in de literatuur komt de mispel voor. In de Vlaschaard van Stijn Streuvels slaat de boer zijn zoon met zijn mispelaren wandelstok. Tot zijn ontzetting en wanhoop bleek dat hij zijn zoon een dodelijke slag had toegediend. Dit meesterwerk werd ook verfilmd.

Mispellikeur:

Ingrediënten

- 300 g mispels (niet stuk snijden)
- 300 g witte suiker (anders is je drankje donker)
- 1 liter jenever van 38 graden
- 3 kruidnagels in elke mispel

Werkwijze

- steek de kruidnagels in de mispel
- doe alles in een grote glazen pot. Voeg de andere ingrediënten erbij en laat deze 3 maanden staan
- doe dan de kruidnagels uit de mispels en laat terug 3 maanden staan. En dan wordt je geduld beloond met een lekker drankje. Gezondheid.

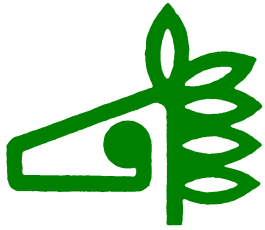
Mispelmousse of compote

- mispels (genoeg voor 1 liter brei) Kook met een weinig water en haal alles door een roerzeef.
- 500 g geleisuiker
- Een halve citroen
- Een halve koffielepel speculaaskruiden
- Water.
- Lekker bij appelgebak, rijstpap, op de boterham met Belgische kaas.*

Willy Stuyck

Bronnen

- Bomen – Thieme: CS Humphries, SP Press en DA Sutton
- Geïllustreerde flora van Nederland: E Heimans, HW Heinsius, Jac. Thijsse
- Boordevol Brussel

LIDGELD 2014

De Dijlevallei waarden = lid worden van VHM

Samen met Tijdingen nr 4 van 2013 bezorgden we u een overschrijvings- en een domiciliëringsformulier voor het lidgeld van 2014.

Blijf trouw aan onze vereniging, die zich inzet voor het beheer van het natuurreserveaat De Doode Bemde. Ook maken we ieder jaar een boeiend educatief project om kinderen van het lager onderwijs en anderen warm te krijgen voor natuur en brengen we hen een beetje natuurkennis en natuurbewustzijn bij.

Uw lidmaatschap is belangrijk voor ons. Met dit lidmaatschap heeft u toegang tot een rits natuuractiviteiten en houden we u met het driemaandelijks ledentijdschrift hiervan op de hoogte.

Kom naar Heverleebos, Meerdaalwoud, Dijleland en De Doode Bemde en geniet. Wilt u ons steunen, dan helpt u onze vereniging die zich bezig houdt met het behoud van deze natuurpareltjes.

Steun ons project en schrijf 15.00 euro over op onze rekening BE74 4310 5250 0107 met vermelding "lidgeld 2014".

Als u ons uw e-mailadres geeft, kunnen we u op een vlugge en ecologische manier bereiken.

Vanaf 2014 zal een Europese domiciliëring in voege treden. De vereniging zal het nodige doen om de overgang vlot te laten verlopen. **Indien u voortaan de betaling van het lidgeld per domiciliëring wilt doen, hoeft u enkel het bijgevoegde domiciliëringsformulier in te vullen.**

Wij wensen u alvast te bedanken voor uw lidgeld

Het bestuur

(Foto: DVA)

De Kanselierdreef
in Meerdaalwoud

Kijk ook eens omhoog!

Laatste maisakker in de Doodse Bemde:
gedekte tafel voor Ed en Willem Bever!

De kasteelmuur in Neerijse

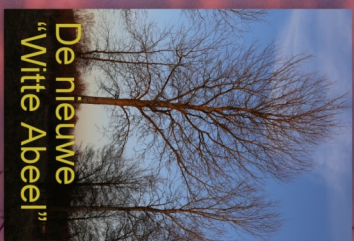

Zoek het niet zo ver....

Schoonheid schuilt
in eenvoudige dingen !

De kasteelvijver van Neerijse
-in beheer bij de Doodse Bemde

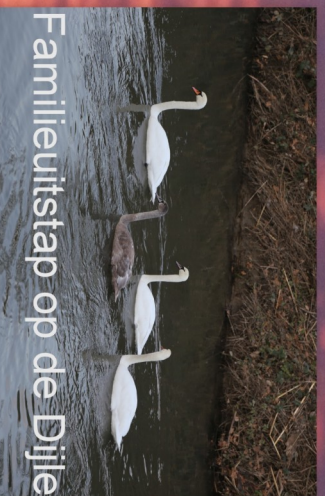
De nieuwe
"Witte Abeel"

Spechtenparadijs langs
het tramdijk-wandelpad

Herfst in Meerdaalwoud

Familieuitstap op de Dijle

Wachten op 'winter-wandelaars'

foto's : DVA 11.2013

22 maart 2014

Kaas- en Spaghetti-avond

t.v.v. de Doode Bemde

**Zaal Roosenberg,
Zoet Water,
vanaf 17u
Inschrijven op
www.vhm.be of
via 016/23.05.58**

VU: VHM, Jo Symons, Waversebaan 66, 3001 Heverlee - Ontwerp: Kristien Vermaelen

VRIENDEN VAN
HEVERLEEBOS EN
MEERDAALWOUD vzw

Knip deze affiche uit en hang hem op!